

Дана робота базується на вимогах КПК України, положеннях Конвенції ООН про права дитини та принципах структурованого інтерв'ю за протоколом NICHD, що відповідає сучасній практиці Міжнародного кримінального суду.

На відміну від стандартного допиту, метою процесуального інтерв'ю є отримання валідних показань без ризику повторної віктимізації.

Водночас, увага приділяється впровадженню інструментів самоконтролю слідчого та подальшої оцінки якості проведеного інтерв'ю, що дозволить мінімізувати суб'єктивні помилки та забезпечити допустимість доказів у судах будь-яких юрисдикцій.

Це є стратегічним кроком на шляху до розбудови гуманістичної моделі досудового розслідування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. The NICHD Protocol: Guide for Interviewing Children. National Institute of Child Health and Human Development. URL: <https://nichdprotocol.com/>.
3. Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната» для слідчих та ювенальних поліцейських. URL: <https://surl.li/dtqcsj>
4. Наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України від 01.06.2023 № 150/445/2077/5/187 «Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0150905-23#Text>.
5. Модель «Барнахус»: Загальна характеристика і впровадження в Україні. Збірка матеріалів із впровадження моделі «Барнахус» в Україні. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/20941/file/BARNAHUS_web.pdf.

Черванчук Вікторія Валеріївна,
аспірантка кафедри кримінальної юстиції
навчально-наукового інституту права та
психології НАВС

ІНШІ УЧАСНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ У КОНТЕКСТІ СТАНДАРТІВ МКС

У сучасному міжнародному кримінальному праві особлива увага приділяється не лише підозрюваному чи обвинуваченому, а й іншим учасникам кримінального провадження, права та законні інтереси яких потребують належного захисту. Діяльність Міжнародний кримінальний суд спрямована на забезпечення справедливого судочинства відповідно до міжнародних стандартів прав людини, що передбачає комплексну систему гарантій для всіх учасників

процесу. Такі стандарти закріплені насамперед у Римський статут МКС, а також у міжнародно-правових актах у сфері прав людини [1].

До інших учасників кримінального провадження належать потерпілі, свідки, експерти, перекладачі, законні представники, цивільні позивачі, представники органів державної влади та інші особи, які беруть участь у процесі для забезпечення його повноти й об'єктивності. Їх правовий статус визначається залежно від процесуальної ролі, однак усі вони мають право на повагу до гідності, безпеку та справедливе ставлення.

Особливе місце у системі стандартів МКС займає забезпечення прав потерпілих. На відміну від багатьох національних систем кримінального судочинства, МКС надає потерпілим можливість брати активну участь у провадженні. Потерпілі мають право подавати заяви, висловлювати свої позиції та вимагати відшкодування шкоди. Такий підхід відображає елементи відновного правосуддя, оскільки спрямований не лише на покарання винного, а й на відновлення прав постраждалих осіб. Важливим механізмом у цьому аспекті є діяльність Фонду допомоги потерпілим при МКС, який забезпечує компенсаційні та реабілітаційні заходи.

Значну увагу міжнародні стандарти приділяють захисту свідків. У справах, що розглядаються МКС, свідки часто перебувають у небезпечному становищі через ризик переслідування, залякування чи помсти. Саме тому Суд застосовує спеціальні заходи безпеки: анонімність, закриті судові засідання, використання технічних засобів зміни голосу та зовнішності, програми захисту свідків. Такі гарантії спрямовані на забезпечення можливості надання правдивих показань без загрози для життя та здоров'я особи.

Окрему роль у міжнародному кримінальному провадженні відіграють експерти та перекладачі. Їх діяльність забезпечує реалізацію принципів об'єктивності та доступності правосуддя. Експерти допомагають суду оцінити складні питання, пов'язані з військовими злочинами, геноцидом чи злочинами проти людяності, тоді як перекладачі гарантують право учасників процесу користуватися рідною мовою. Забезпечення мовних прав є важливим елементом права на справедливий судовий розгляд.

Стандарти МКС також базуються на принципі рівності сторін та повазі до процесуальних прав усіх учасників. Кожна особа, яка бере участь у провадженні, повинна мати можливість реалізувати свої права без дискримінації та незаконного втручання. Це відповідає міжнародним стандартам, сформованим практикою Європейський суд з прав людини, який неодноразово наголошував на необхідності забезпечення балансу між інтересами правосуддя та правами людини.

Водночас у діяльності МКС існують певні проблеми щодо забезпечення прав інших учасників кримінального провадження. До них належать складність процедур захисту свідків, тривалість розгляду справ, недостатність фінансування програм підтримки потерпілих, а також труднощі взаємодії Суду з державами щодо виконання його рішень. Умови міжнародних конфліктів часто ускладнюють ефективне забезпечення безпеки осіб, які співпрацюють із Судом.

Отже, стандарти Міжнародний кримінальний суд формують сучасний підхід до забезпечення прав і законних інтересів інших учасників кримінального провадження. Їх сутність полягає у визнанні пріоритету прав людини, забезпеченні безпеки учасників процесу, реалізації принципу справедливого судового розгляду та впровадженні механізмів захисту потерпілих і свідків. Такий підхід сприяє зміцненню міжнародного правосуддя та підвищенню довіри до міжнародних судових інституцій.

Список використаних джерел:

1. Римський статут Міжнародного кримінального суду. від 17.07.1998. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

Шаповал Олена Вікторівна

аспірант кафедри кримінальної юстиції
навчально-наукового інституту права та
психології НАВС

ЗАХИСТ ПРАВ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ВЗАЄМОДІЯ СТАНДАРТІВ МКС ТА ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Захист прав адвоката у кримінальному провадженні є невід'ємною складовою забезпечення права на справедливий суд та ефективний захист особи. Адвокат виступає ключовим суб'єктом реалізації права на захист, а тому гарантії його діяльності мають системний характер і закріплені як у національному, так і в міжнародному праві. Особливого значення набуває взаємодія стандартів Міжнародний кримінальний суд та практики Європейський суд з прав людини, які формують комплексний підхід до забезпечення прав адвокатів у кримінальному процесі.

Правову основу діяльності адвоката в міжнародному кримінальному процесі визначає Римський статут Міжнародного кримінального суду, а також Правила процедури і доказування МКС. Вони передбачають:

- право підозрюваного/обвинуваченого на захисника;
- незалежність адвокатської діяльності;
- конфіденційність спілкування між адвокатом і клієнтом;
- рівність сторін у процесі (принцип «equality of arms») [1].

Право на захист гарантує кожному, кого підозрюють або обвинувачують у вчиненні кримінального правопорушення, можливість захищати свої інтереси, користуватися юридичною допомогою та мати справедливий судовий розгляд [2].

Важливу роль відіграє також Правила адвокатської етики при МКС, встановлюють високі стандарти професійної етики, незалежності, конфіденційності та відповідальності адвокатів під час здійснення захисту у міжнародному кримінальному провадженні. Ці правила спрямовані на